

LITIJSKI PREDILEC

APRIL 1983 — ŠT. 7 in 8

GLASILO DELAVCEV PREDILNICE LITJA

228514

LETO XXIV.

1. maj — praznik delavcev

Delavski praznik prvi maj. Dan v čast delu, trpljenju in delavskemu znoju. Izbojevan s silo: trikrat po osem ur vsak dan, za delo, za oddih in za spanje — življenjski ritem o katerem so sanjali in za katerega so odšli na ulice delovni ljudje leta 1886.

In nato, vsakega prvega maja rdeči nagelj v gumbnici, objem, če je dovoljen in tudi če ni, demonstracije, pesem, internacionala, proletarci vseh dežel — združite se, združite se...

Boj delavskega razreda traja že skoraj celo stoletje: v rudnikih, železarnah, na poljih in tovarnah, v ladjedelnicah. Strupeni prah je razjedal delavska pljuča, požrešnost za dobičkom je sesala zdravje, moč in življenje. Medtem so divjale vojne, svetovne, trpljenje, delavski sindikati, prišlo je do prve socialistične revolucije, nastajale so prve delavske države. Upor začel pred skoraj sto leti v Chicagu rodi prve sadove. Oblast v rokah delavcev, delo za sebe in tovariše, kapitalistični odnosi in izkoriščanje postaja preteklost. Prvi maj v deželi delavcev, brez strahu pred oblastjo, zaporov in odpuščanja z dela. Budnice, košare s hrano, zbiranje ob svitanju. Stroji ta dan počivajo, spomin hiti k reki, na poljano, kjer se zbere vse živo in posede. Pesem ob vrhah, slavnostno, praznično oblečeni ljudje. Dan ko praznuje delavski razred. Dan tako blizu tistemu, ki bo prekinil stoletno odtujevanje od dela, od drugega človeka, od sebe. Osem ur dela, osem ur oddiha in osem ur za spanje so izbojevanji. To je bil šele začetek uresničevanja delavskih pravic — da razpolagajo s svojim življenjem, delom in močjo, da ne bodo hra-

na, ki jo žre kapitalistični stroj, da delajo za sebe in svojo domovino, da odločajo o svoji usodi in prihodnosti.

Za nami je mnogo praznikov dela; sedaj jih praznujemo drugače. Marsikaj se je spremenilo, toda delavski pozdrav je ostal isti, kakor rdeči nagelj, internacionala in cilj, da se pravice, ki še niso pridobljene dosežejo, že ustvarjene pa moramo čuvati in širiti.

**M. Jovanitić
Tanjug**

V tej številki

- O proizvodnji v prvih treh mesecih letos — na 3. strani.
- Irak — naše tržišče — na 6. strani.
- Kdaj nagrajevanje po delu? Z razgovora s predstavniki sindikata, v naši tovarni — na 8. strani.
- Prednostna lista čakajočih na stanovanje — na 9. strani.

Preberite tudi druge prispevke!

**Vsem bralcem
čestitamo ob dnevu
OF in prazniku dela!**

Nadaljevanje iz prejšnje številke

Stoletnica Marxove smrti »Kapital« knjiga nad knjigami

Le eno stoletje je minilo, samo trenutek v zgodovini, odkar je umrl Karl Marx — veliki mislec revolucionar, tvorec znanstvenega socializma; vendar dokazujejo pravilnost marxističnega pogleda na svet, ki s svojo revolucionarnostjo navdihuje ljudi za spremenjanje »preklete sedanjosti«.

»Marxovi nauki so močnejši, ker izražajo resnico«, je dejal že Lenin, pri tem pa izpostavil, da je vsa Marxova genialnost prav v tem, da je dajal odgovore na vprašanje, ki jih je že zastavila napredna ideja človeštva. Njegovi nauki so nastali kot direktno nadaljevanje naukov največjih predstavnikov filozofije, politične ekonomije in socializma.

Ob odkrivanju zakonitosti družbenega razvoja, posebno pa pri temeljitem analiziranju proizvodnih odnosov v kapitalizmu v katerem neustavljivo raste nova družbena sila — delavski razred, nosilec revolucionarne preobrazbe, je prišel Marx do edinega možnega sklepa o nujnosti nastajanja višje, socialistične družbene formacije. S tem je odprl jasno in široko perspektivo nadaljnjega

družbenega razvoja in hkrati dokazoval, da je kapitalizem le etapa v kateri se rojeva proletarijat kot močan razred katere naloge je nedvomno podreti vse odnose, v katerih je človek ponižno, tlačeno, zapuščeno, prezirano bitje. Močno orožje za to preobrazbo, katero je mogoče izvesti le z revolucijo in z zlomom kapitalističnih okovov, je v Marxovem »Kapitalu«, knjigi, ki jo po pravici imenujemo »knjiga nad knjigami«.

»Vsakdo, ki želi globlje razumeti misel dogajanja in pojava sedanjega časa ter, da deluje kot revolucionar, ne more tega doseči brez študija »Kapitala«, na kateremu temelji marksizem in Leninizem«, je dejal Rodoljub Čolaković, ki je skupaj z Moštem Pijadejem prevedel to neprecenljivo Marxovo delo.

Lomiti stare družbene odnose, prodreti v skrivnost kapitalistične akumulacije in presežek vrednosti, razumeti, da najeti delavec ne prodaja svoje delo ampak svojo delovno moč, na kateri kapitalisti ustvarjajo dobiček, prodreti v bistvo eksploatacije, zahteva kot uče pravi marksisti, vztrajen revolucionaren boj, ki bo zajel vse več delovnih množic, krepitev njihove zavesti, da so edina sila, ki lahko spremeni svet.

»Tam, kjer gre za popolno preobrazbo družbene organiziranosti, morajo množice nase prevzeti delovanje, same morajo razumeti bistvo stvari, za kar zastavljajo svoja življenja..., vendar da bi do tega prišlo, da bi spoznali to bistvo, je potrebno dolgo vztrajno delo...« (Marx).

Za današnji trenutek socialistične izgradnje je silno zanimivo Marxov pogled na enakost in pravico v socializmu kot prehodnem obdobju. Po njegovem je vsaka pravica uporaba enakih meril za neenake ljudi.

Ko je tolmačil to Marxovo trditev je Lenin sklepal, da

prva faza komunizma še ne more dati pravico in enakost, da bodo še obstajale razlike v bogastvu in to krivične razlike, toda ne bo pa mogoče izkoriščanje človeka po človeku. Nadaljevanje razvoja komunistične družbe, ki je uničila temeljno krivico, ko je odvzela proizvodna sredstva iz rok posameznikov, mora uničiti še naslednjo krivico, ki je v delitvi sredstev za potrošnjo »po delu« in ne po potrebah.

»Pravica nikoli ne more biti nad ekonomskimi možnostmi in temu pogojenemu kulturnemu razvoju družbe«, podčrtuje Marx in nadaljuje, zvest svoji viziji za višje stopnje komunistične družbe:

Ko izginejo suženjski odnosi in z njimi nasprotja med umskim in fizičnim delom; ko delo postane prva življenjska potreba in ne le sredstvo za preživetje, ko z vsestranskim razvojem posameznika porastejo tudi proizvodne sile in ko bodo vsi viri bogastva obilnejši — takrat bo šele mogoče povsem prekoračiti ozko, buržuazno obzorje pravičnosti, takrat bo družba lahko na svojo zastavo napisala: »Vsak po svoji sposobnosti, vsakomur po njegovi potrebi.«

Rosa Grčić
(Tanjug)

Neomajna in trdna je naša odločitev — ustvariti Titovo vizijo Jugoslavije

Sedanje velike in resne ekonomske težave nas obvezujejo na še večjo odgovornost za popolno uresničitev te vizije. Začeta bitka za ekonomsko stabilizacijo terja od nas vseh, od vsega našega ljudstva, delavskega razreda, ustvarjalnih in vseh organiziranih subjektivnih sil veliko odločnost in disciplino pri uresničevanju ciljev srednjeročnega načrta družbenega razvoja, večjo in racionalnejšo proizvodnjo in štednjo, produktivnost, borbo za večji dohodek in ži-

vljenjsko raven delovnega človeka, spoštovanje in vrednotenje človekovega dela.

Z zavestno odgovornostjo vsakega delovnega človeka za svoje delo in z odločno borbo za samoupravljanje bomo prebrodili sedanjí zahtevni gospodarski položaj in zagotovili pot za nadaljnji nemoteni družbeno-ekonomski razvoj naše dežele...

(Iz prvomajskega poudarja družbeno-političnih organizacij delovnega ljudstva Jugoslavije 1981)

Mednarodni praznik 1. maj

Prvi maj, mednarodni praznik dela je dan solidarnosti delavcev vsega sveta. Ta mednarodni praznik se praznuje od leta 1890, po sklepu I. (pariškega) kongresa druge internacionale. Kongres je bil julija 1889. leta.

Za dan mednarodne delavske solidarnosti je bil prvi maj proglašen v spomin na delavsko, stavkovno demonstracijo v Chicagu leta 1886, ki je bila zadušena s krvavimi policijskimi protiukrepi. Prve prvomajske proslave so bile v večih evropskih deželah že leta 1890. Tako kot čikaške demonstracije so tudi prvomajske proslave temeljile sprva predvsem na zahtevi po uzakonitvi osemurnega delavnika.

Prvomajske proslave so dobile večji obseg in aktivnost po oktobrski revoluciji v letih revolucionarnega poleta, v razdobju 1918—1923. Poudarjene so bile zahteve za korenito socialno-ekonomsko preobrazbo družbe. V letih pred drugo svetovno vojno so imele prvomajske manifestacije pretežno protifašistični značaj.

V Jugoslaviji so bile prve proslave prvega maja v Sloveniji in Hrvaški leta 1890., 1891. leta v Srbiji, 1906. v Bosni in 1909. leta v Makedoniji.

Prvi maj pišemo v angleščini May Day, v francoščini Premier mai, v nemščini Erster mai, v ruščini Первое мая, v španščini Primero de Mayo.

TANJUG

Proizvodnja v prvem četrletju 1983

Z doseženo proizvodnjo v prvem četrletju smo lahko zadovoljni, če upoštevamo vse težave, ki smo jih imeli pri nabavi surovin in dobavi rezervnih delov. Primanjkovala so predvsem nekatere vrste bombaža, kar je pogojevalo slabši tek strojev in povečano število pretrgov. Odprava pretrgov, posebno, če je število letih večje od normale, prekomerno obremenjuje predico na eni, in zmanjšuje količino proizvedenih količin na drugi strani. Če upoštevamo, da predstavlja vsako povezano mesto zadebelitev v preji je jasno, da je kvaliteta proizvedene preje slabša, kot bi lahko bila, če bi imeli na razpolago kvalitetnejšo surovino. Taka preja zmanjšuje možne učinke na nadaljnjih fazah proizvodnje. Na avtomatsko previjalnih strojih se pričakovana produkcija previte preje zmanjša tudi do 50 % posebno pri visokih številkah (Nm). Ker je možnost izbire surovin pri nabavi zelo majhna prihaja do tega, da uporabljamo za nizke številke boljši bombaž, kot je to potrebno in nam posebno za visoke številke manjka odgovarjajočega dobrega bombaža. Situacija ni veliko boljša pri predelavi sinteti-ke. Nekaterih vrst, predvsem poliestra primanjkuje, drugih pa imamo od vsakega po malo. Te materiale moramo med se-

boj mešati, da omogočimo normalno proizvodnjo. Šele sedaj se kaže opravičenost vlaganja sredstev v melanžirnico. Brez te melanžirnice bi bila proizvodnja v sedanjih razmerah zelo otežkočena če ne nemogoča. Pomanjkanje nekaterih surovin, predvsem poliestra najbolj občuti sukalnica efektnih sukancev. Skoraj vse efektne preje vsebujejo poliesterska vlakna. Pomanjkanje le-teh povzroča vedno večji padec proizvodnje efektne preje.

Količinska proizvodnja v prvem četrletju 1983

PREDILNICA:

Primerjava je izdelana na doseženo proizvodnjo v kg izračunano iz števec in planirano proizvodnjo za leto 1983 po kvalitetah. V tabeli je prikazano doseganje plana v rednem delovnem času in pa doseganje plana, ki smo ga dosegli z nadurnim delom v prvih treh mesecih. V tem času je vsaka izmena opravila po 6 delavnikov preko rednega delovnega časa.

Količina proizvodnje, ki je bila izdelana v nadurnem delu znaša 149.311 kg. S to količino smo presegli plan za 8,07 %. Brez nadurnega dela smo presegli plan za 4,55 %. Skupna proizvodnja pa je za 12,62 % večja od planirane.

količin zaradi slabšega teka — večje število pretrgov pri visokih številkah, kar je posledica pomanjkanja odgovarjajočih surovin za visoke številke. Proizvedena količina v nadurnem delu 149.311 kg nam je omogočila, da smo skoraj v celoti izpolnili obvezo izvoza naše preje na konvertibilno področje. Razen nekaterih posameznikov je večina delavcev predilnice došla resnost in težave v katerih se je znašlo gospodarstvo in z delom dokazuje, da je

odložena premagati te težave.
SUKALNICA:
Proizvodnja sukane preje je izračunana iz števec. Zaradi velikega števila pretrgov pri sukanju je število stoječih vreten večje od normale. Iz tega sledi, da bo dejanska proizvodnja nekoliko nižja od izračunane. Računana je skupna proizvodnja dosežena z nadurnim delom.
Pregled doseganja plana sukane preje po mesecih:

	PLAN	IZDELANO	IND.
JAN	222.127	275.699	124,1
FEB	222.127	268.338	120,8
MAR	253.364	286.579	113,-
SKUPAJ	697.618	830.616	119.-

PREVIJALNICA:

Zaradi že omenjene slabše kvalitete preje, je previjalnica dosegla

manj, kot bi v normalnih razmerah lahko dosegla. Previjalnica je skupaj z proizvodnjo doseženo v nadurnem delu dosegla:

	PLAN	IZDELANO	IND.
JAN	498.624	547.123	109,72
FEB	498.624	554.724	111,25
MAR	568.743	599.963	105,48
SKUAPJ	1.565.991	1.701.810	108,67

EFEKTNA SUKALNICA:

Pomanjkanje materiala in tudi manjša naročila za

nekatero vrste efektnih sukancev so vzroki za nedoseganje plana v efektni sukalnici.

	PLAN	IZDELANO	IND.
JAN	34.899	27.262	78,1
FEB	34.899	22.542	64,6
MAR	39.907	12.323(do 22.3.)	30,9
SKUPAJ	109.705	62.127	56,6

Proste strojne zmogljivosti smo uporabili za sukanje navadnih prej. V prvem trimesečju smo posukali 44.073 kg navadno sukane preje. Če efektni preji prištejemo navadno sukano dobimo doseganje plana ef. sukalnice 96,8 %. Poleg sukalnih smo uporabili tudi proste previjalne strojne zmogljivosti, saj smo v efektni sukalnici previli 50.934 kg preje.

PRODUKTIVNOST
Produktivnost za januar in februar je porasla v predilnici za 2,85 % in sukalnici za 13,24 %, nižja je v previjalnici in to za 2,19 %. Razlog za slabšo produktivnost v previjalnici je predvsem v slabši kvaliteti preje.

DELAVCI

V času od 4. 1. do 21. 3. se je število delavcev v proizvodnem sektorju

	PLAN	IZDELANO	%	Izdelano V NADURAH	Izdelano SKUPAJ	%
M-4	291.450	325.061	111,5	26.750	351.811	120,7
M-11	303.711	289.240	95,2	18.933	308.173	101,5
MR-	67.536	58.827	87,1	4.384	63.211	93,6
OE	193.362	194.017	100,3	16.111	210.128	108,7
R-2	162.609	177.841	109,4	13.917	191.758	117,9
Sin+OE	831.537	889.433	107,-	69.216	958.649	115,3
	1.850.205	1.934.419	104,55	149.311	2.083.730	112,62

Analiza podatkov proizvodnje za 1. četrletje nam pokaže, da dosegamo oz. presegamo plan pri M-4, R-2 in sinteti-ki (pri slednji predvsem po zaslugi neprekinjene proizvodnje na OE strojih za sinteti-ko). Pri M-11 in Mr ne dosegamo planiranih

(Nadaljevanje s 3. strani)

zmanjšalo za 6. Tako je bilo zaposlenih: 4. 1. 83 — 762 z vodilnimi v proizvodnji in laboratorijem — 21. 1. 83 pa 756 z vodilnimi v proizvodnji in laboratorijem.

V tem obdobju smo priključili delavce vzdrževanja — skupno 73 in 4 delavce iz zabojarne. Na dan 21. 3. 1983 je število zaposlenih v proizvodnem sektorju 843.

KVALITETA PREJE

Glavne pripombe naših kupcev so predvsem na niansiranost preje, ki je posledica številnih menjav surovine med obratovanjem. Še vedno je preveč subjektivnih napak, kot so pomešanja raznih številčk preje, kartonov, označb in nevestnega dela pri predenju in sukanju. Večjih reklamacij v tem času ni bilo.

IZRABA DOPUSTOV

Če hočemo doseči enakoverno izrabo dopustov preko celega leta moramo izrabiti v vsakem četrtletju četrtno predvidenega celoletnega dopusta. V tem četrtletju smo izrabili v predpordilnici 68% od predvidenega dopusta v predilnici 72,5%, v sukalnici 50% in v efektni sukalnici 72,5%. Procent izrabe kaže, da bo pritisk na dopuste v naslednjem obdobju večji in zaradi tega več zastojev.

IZOSTANKI

Skupni izostanki so se gibali od 15—20%, bolniški izostanki + porodniška 8,8—13%; bolniški izostanki od 4,8—9,3%. Zanimivo pri bolniških izostankih je to, da smo 4. 1. 83. imeli 4,8% bolniške, čez 2 dni že 6,1% in 25. 1. 83. že 8,5%. Ta ugotovitev daje misliti, ali morda nekateri ne izkoriščajo bolniške izostanke.

N. Stanatovski

Spremembe pri uresničevanju zdravstvenega varstva v delovnih organizacijah

Na podlagi določil 6. člena zakona o zdravstvenem varstvu (Ur. list SRS št. 1/80 moramo delavci v združenem delu, drugi delovni ljudje in občani skrbeti za svoje zdravje in za svoje zdravstveno varstvo in smo zanj odgovorni. To skrb in odgovornost uresničujemo tako, da si na podlagi načel vzajemnosti in solidarnosti zagotavljamo zdravstveno varstvo v obsegu, ki ga zagotavlja zakon o tem, samoupravni sporazum o temeljih plana ter drugi samoupravni sporazumi in pogodbe, ki jih sprejemajo delovne organizacije sporazumno z občinsko zdravstveno skupnostjo.

Iz materialnih stroškov delovne organizacije se zagotavljajo sredstva za izpolnjevanje obveznosti v svobodni menjavi dela, ki nastajajo zaradi zakona določenih potreb varstva pri delu in varstva delovnega okolja.

To varstvo obsega:

— preventivne zdravstvene preglede:

a) osebe, ki opravljajo delo na nočni izmeni,

b) osebe, ki delajo v neprimernih delovnih razmerah (ropot, zaprašenost, neprimerno delovno okolje),

c) osebe, ki opravljajo dela in naloge, ki so življenjsko nevarne (vozniki vilicarjev, delavci pri vzdrževalnih delih, itd.),

— ukrepe za utrjevanje zdravja in sposobnosti za delo (rekreacija, preventivno okrevanje, preventivna vzgoja udeležencev v cestnem prometu, predavanja o škodljivih posledicah kajenja, o posledicah alkoholizma itd. ...),

— posebno zdravstveno varstvo delavcev z zmanjšano delovno sposobnostjo (starejši delavci, delavci z zdravstvenimi okvarami, delovni invalidi, itd),

— posebno varstvo pri delu (varstvo mladine, žensk, ki delajo na nočni izmeni, varstvo nosečnic itd. ...)

Delovne organizacije po določilih zakona o zdravstvenem varstvu prevzamejo stroške v zvezi preprečevanja, odkrivanja in zdravljenja poklicnih bolezni in poškodb pri delu ter stroške medicinske rehabilitacije obolelih in poškodovanih. Če obseg tega varstva presega dohodkovne sposobnosti delovne organizacije, si delavci zagotovijo pravico do predpisanega varstva v okviru delovne organizacije in drugih širših oblik združevanja sred-

stev, lahko pa tudi v okviru občinskih ali drugih zdravstvenih skupnosti. Pogoje za upravičenost do solidarnostnih sredstev se določijo s samoupravnimi sporazumi. Z denarno kaznijo 5.000 do 50.000 dinarjev se kaznuje po 135. členu Zakona o zdravstvenem varstvu delovna organizacija za prekršek:

1. Če v svojem samoupravnem aktu ne uredi zadev, ki jih mora urediti po zakonu oziroma drugih samoupravnih sporazumih in pogodbah zdravstvene skupnosti.

2. Če odreče ali omeji pravice komu, ki mu po zakonu oziroma samoupravnem sporazumu o temeljih plana, drugem samoupravnem sporazumu in pogodbah zdravstvene skupnosti pripadajo in za katere izvedbo je DO odgovorna. Sankcionirani so še drugi prekrški delovnih organizacij, ki jih na tem mestu ne navajamo.

Gornja določila Zakona o zdravstvenem varstvu so podlaga za ukrepanje in sprejemanje pogodb in samoupravnih sporazumov z občinsko zdravstveno skupnostjo.

Zdravstvena skupnost Slovenije je 30. 3. 1983 obravnavala samoupravni sporazum o skupnih temeljih planov zdravstvene skupnosti v SR Sloveniji za obdobje 1981—1985 (Aneks št. 27).

Zaradi neugodnih gospodarskih razmer, v katerih se je zmanjšal dohodek v delovnih organizacijah, so v srednjeročnem razdobju predvi-

deni manjši dohodki zdravstvenih skupnosti, ki sklepa pogodb, samoupravne sporazume z izvajalci zdravstvenega varstva.

Na podlagi določil Zakona o zdravstvenem varstvu samoupravni sporazum predvideva, da delovne organizacije prevzamejo izplačevanje nadomestil za odsotnost z dela zaradi bolezni v celoti. Do sedaj smo izplačevali nadomestila v DO samo do 30 dni odsotnosti z dela. Odsotnost nad 30 dni zaradi bolezni pa je bremenil občinske zdravstvene skupnosti. Po samoupravnem sporazumu bodo zdravstvene skupnosti še naprej v celoti pokrivala stroške za nego družinskega člana, pogrebne, potne stroške, pri uveljavljanju zdravstvenega varstva in stroške v zvezi z porodom.

V izplačevanje se prenašajo v delovne organizacije stroški zaradi poškodb na delu vključno ambulantno, bolnišnično zdravljenje, rehabilitacija poškodovanih delavcev s prevoznimi stroški.

Delegati občinskih zdravstvenih skupnosti so se na skupščini zdravstvene skupnosti Slovenije 30. 3. 1983 opredelili, da se prenese izplačilo hranarine v celoti in stroški v zvezi poškodb pri delu s 1. 1. 1984 in ne že 1. 6. 1983. Odložitev prenosa izplačil na DO so delegati utemeljili, da se bodo DO lažje pripravile na prenos pristojnosti iz občinskih zdravstvenih skupnosti na DO ob pričetku novega leta.

Zaradi prenosa obveznosti se delovnim organizacijam znižuje splošna prispevna stopnja, ki jo plačujejo DO iz osebnih dohodkov in dohodka

Kartonske škatle za embalažo vse bolj izpodrivajo dražje lesene zaboje. Cena lesenih je okoli 840.— din, cena kartona pa okoli 150.— din. Kljub tem moramo z kartoni pazljivo ravnati, saj tudi ta cena predstavlja kar precejšen strošek.

Na sliki: razkladanje zloženih kartonov s tovornjaka.

delovne organizacije. Višino znižane prispevne stopnje bo po predhodnem soglasju združenega dela predpisala skupščina Občinske zdravstvene skupnosti Litija, ki usklajuje interese delovnih ljudi litijske občine na področjih zdravstva.

Organizacija združenega dela (DO) je upravičena do solidarnostnih sredstev v Občinski zdravstveni skupnosti za pokrivanje stroškov v zvezi s preprečevanjem, odkrivanjem, zdravljenjem in rehabilitacijo, poškodb pri delu in poklicnih boleznih.

Delovna organizacija je upravičena do solidarnostnih sredstev v občinski zdravstveni skupnosti za pokrivanje stroškov v zvezi s preprečevanjem, odkrivanjem, zdravljenjem in rehabilitacijo poškodovanih oseb pri delu in oseb s poklicnimi boleznimi:

- če je uresničila predpisane varstvene ukrepe,
- če je zagotovila predpisane preglede svojih delavcev,
- če bi stroški za zdravstvene storitve v posameznem koledarskem letu presegli 10 % sredstev, ki jih je temeljna organizacija združila v občinsko zdravstveno skupnost za zdravstvene storitve iz dohodka

Ob izpolnjevanju vseh teh pogojev bo občinska zdravstvena skupnost povrnila nastale stroške v zvezi s to obliko zdravstvenega varstva, kateri presegajo 10 % sredstev, ki jih je DO združila za zdravstvene storitve.

Naša delovna organizacija še ni izdelala temeljite analize s finančnimi podatki katera sredstva bodo bremenila delovno organizacijo po novih predpisih in samoupravnih sporazumih. Značilno je, da je bil sprejet zakon o zdravstvenem varstvu v l. 1980, vendar smo posamezne določbe zakona začeli podrobneje obravnavati ob sklepanju samoupravnih sporazumov med združenim delom in občinsko zdravstveno skupnostjo.

V naši delovni organizaciji je upoštevalo težino dela in druge vzroke, bolniški stalež visok, saj je bilo v letu 1982, 6,8 % odsotnosti z dela zaradi boleznih in poškodb na delu in izven dela.

Komisija varstva pri delu je 9. 3. 1983 obravnavala spremembe prenosa izplačil nadomestil odsotnosti zaradi boleznih, poškodb na delu in drugih obveznosti. Pri nas se trudimo za večjo količinsko izdelavo preje in v zvezi s tem za zagotavljanje osebnih dohodkov. Na podlagi analiz bomo morali sprejeti ukrepe, da bo DO s skupnim prizadevanjem odpravljala vzroke, ki pogosto obolelost zaposlenih, poškodbe na delu ali zdravstvene okvare. V primerih opustitve ukrepov iz varstva pri delu, ki bodo v vzročni zvezi z nastalimi poškodbami

na delu, bo morala DO zahtevati od odgovornih oseb povrnitev škode (odškodninski zahtevki). Stroški za zagotavljanje zdravstvenega varstva se povečujejo v delovnih organizacijah s povečano participacijo tudi pri uporabnikih zdravstvenega varstva. Delovna organizacija prispeva za preventivno zdravstveno varstvo velika finančna sredstva.

Upravičeno pričakujemo, da bo zdravstveni dom Litija v svobodni menjavi dela naročene zdravstvene programe (preventivne zdravstvene preglede) tudi opravil.

Delovne organizacije imajo omejena finančna sredstva. Najemamo posojila za nabavo surovin, zato je razumljivo razmišljanje in obotavljanje DO pri podpisu samoupravnih sporazumov med OZS in DO. Vprašajmo se, kdaj se bo vključila v sanacijo razmer medobčinska zdravstvena skupnost, na čigar območju je celotna bolnišnična dejavnost, kako in v kolikšni meri se bo v sanacijski program vključilo osebje zdravstvenega doma, kako se bomo v »gospodarski krizi« obnašali uporabniki zdravstvenega varstva. In končno: kakšen vpliv bodo imeli vsi »preventivni finančni ukrepi« na zdravstveno stanje prebivalstva. Zdravstvena skupnost Litija nam je na zahtevo Izvršnega odbora DO odgovorila zakaj v l. 1982 OZS izkazuje izgubo, na drugi strani pa izkazuje zdravstveni dom Litija zaključni račun za leto 1982 s presežkom.

Obrazložitev OZS Litija je realno prikazana. V odgovoru pa ni zagotovil, da bodo solidarnostna sredstva medobčinske zdravstvene skupnosti v l. 1983 tudi zagotovljena.

Zaradi usklajevanja interesov v občini je bila skupščina občinske zdravstvene skupnosti preložena.

Morda bomo v manjši meri iskali krivce za nastali položaj, in s skupnimi ukrepi in obnašanjem uspeli zagotavljati zdravstveno varstvo na temelju ustavnih načel, vzajemnosti, solidarnosti in enakopravnosti ljubljanske regije in tudi zavarovancev na katerem področju so zaposleni prebivalci iz območja naše zdravstvene skupnosti.

Da bomo te smotre dosegli, bomo morali naše odločitve vnesti v zakonska določila, da bodo solidarnostna sredstva zagotovljena s prelivanjem vloženih sredstev, teh zavarovancev v OZS, kjer s svojci živijo. Tako bodo odpadli očitki združenega dela, uporabnikov in izvajalcev zdravstvenega varstva v občini.

Na osnovi teh načel je DS Predilnice Litija na priporočilo SIS za zdravstvo Predilnice Litija in Izvršnega odbora sprejel sklep o pokriva-

nju izgube OB ZS Litija iz l. 1982, povečano prispevno stopnjo, ki bo bremenila dohodek DO od 1. 6. 1983.

Franc Lsjak var. ing.

Kako iz proizvodnih oddelkov v poslovno zgradbo in obratno

S preselitvijo finančnega, komercialnega in kadrovskega splošnega sektorja v nove upravne prostore, so se tudi pojavili nekateri problemi glede prihoda na delo, ker ni ure za žigosanje in pa glede prehajanja iz upravne stavbe v sektor vzdrževanja in proizvodni sektor in obratno. Zato je glavni direktor v mesecu marcu izdal navodila, kako se moramo delavci ravnati ob prihodu na delo in odhodu z dela, ter kako se med delom prehaja iz upravne stavbe v sektor proizvodnje in vzdrževanja in obratno.

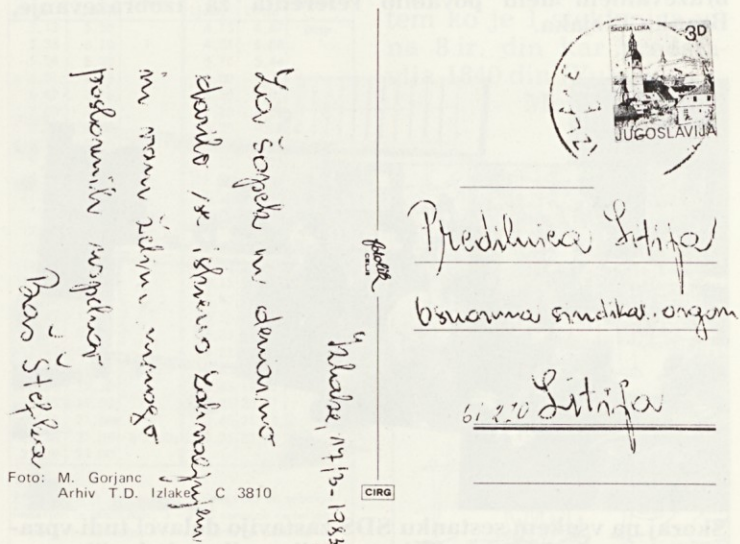
Delavci v sektorju vzdrževanja in v proizvodnem sektorju morajo ob prihodu in odhodu z dela žigosati kontrolno kartico. Delavci v upravni stavbi pa se morajo, dokler ne bo montirana kontrolna ura, vpisovati lastno ročno v posebne knjige. Direktorji sektorjev so odgovorni, da delavci prihajajo točno na delo in da tudi točno odhajajo z dela.

Med delovnim časom pa je odhod oz. prihod iz upravne stavbe v sektor proizvodnje in sektor vzdrževanja in obratno možen samo z dovolilnicami oz. s posebnimi iz-

kaznicami, ki jih je izdal kadrovske splošni sektor. To pomeni, da morajo delavci, ki zapustijo poslovno stavbo, imeti to izkaznico, s katero se izkažejo pri vratarju, varnostniku oz. v vložišču. V primeru, da zapustijo delovno mesto oz. delovno organizacijo pa morajo imeti dovolilnico. Tudi za prehajanje iz proizvodnega sektorja in sektorja vzdrževanja velja, da mora imeti delavec posebno izkaznico ali dovolilnico, s katero se izkaže pri vratarju, varnostniku. Posebne izkaznice so prevzeli direktorji sektorjev, ki izdajajo posameznim delavcem izkaznice, kadar po potrebi odidejo iz poslovne stavbe v proizvodni ali sektor vzdrževanja in obratno.

Pripominjam, da imajo delavci Varnosti strogo naročeno, da izvršujejo navodila prihoda in odhoda delavcev v upravno zgradbo in obratno. Zato mora vsak delavec, ki gre mimo vratarja, varnostnika, imeti dovolilnico ali legitimacijo, kajti delavca, ki bo brez dokumenta, bo napotil nazaj na delovno mesto.

Anton Primožič

Za darilo ob 8. marcu se nam je z razglednico zahvalila upokojenka Štefka Baš, ki sedaj živi na Izlakah.

Konec marca in v aprilu so se delavci sestajali po SDS vsak teden. Dva sestanka je sklicala konferenca sindikata. Na javni obravnavi sta bila osnutek pravilnika o vzgojno izobraževalnem delu in predlog spremenjenega programa 3. samo-prispevka v občini Litija.

Večina vodij proizvodnih SDS pa je sklicala sestanek na zahtevo delavcev, vendar v skladu s 66. členom statuta (sklic sestanka SDS lahko zahteva najmanj 5 delavcev) kjer so kritizirali odločitev o premiku pričetka delovnega časa in pooblastili svoje delegate, da se zavzamejo na seji DS za delovni čas, kot je sprejet v obstoječem pravilniku o delovnih razmerjih, kar seveda zahteva usklajitev v občini.

Na zborih SDS konec aprila pa bodo obravnavali poslovno poročilo o poslovanju v 1. trimesečju in sprejeli končno delitev ČD za to obdobje.

Tudi več drugih vodij SDS ne le Drago Kovič — vodja SDS iz predilnice, je za razlago osnutka pravilnika o vzgojnoizobraževalnem delu povabilo referenta za izobraževanje, Branka Bizjaka.

Skoraj na vsakem sestanku SDS zastavijo delavci tudi vprašanja iz vsakodnevnega dela, pa tudi predloge kako jih uresničiti. Tudi to je pomembna aktivnost SDS in dober način medsebojnega obveščanja (SDS zbiralnica cevki).

Ali so se sestanki SDS že dovolj uveljavili tudi kot posvet s svojim delegatom pred odločitvami na DS? Razmislite in izboljšajte delo svoje SDS tudi v tem smislu. (SDS predpredilnica)

Irak, naše tržišče

Za nas je iraško tržišče zelo pomembno, saj je bila 1982. leta skoraj polovica izvoza usmerjena tja. V zadnjem času pa so se začele težave ter zastoji pri izvozu na to področje.

V Iraku smo s predstavniki izvoznika Centrotekstil obiskali vse dosedanje kupce, kot tudi navezali nove poslovne stike. Ugotovili smo, da želijo vsi kupci še vedno uvažati od nas saj so bili z dobavami zadovoljni. Zelo veliko jim pomeni to, da smo takoj reagirali in bili pripravljeni reševati reklamacije in tudi našli rešitve, poleg tega so bili zadovoljni tudi z roki naših dobav. Zaloge repromateriala s katerimi trenutno razpolagajo so zelo nizke, saj zadostujejo komaj za kakšen mesec, kar pomeni, da jim že grozijo zastoji v proizvodnji. Kljub temu pa zaenkrat še ne morejo odpirati akreditivov ker še ne razpolagajo z novimi uvoznimi dovoljenji.

Dežela je namreč v hudi finančni stiski saj jo je več kot dveletna vojna že dodobra izčrpala. Tako so sedaj izdelali program po katerem bodo nujne izdelke uvažali. Po tem programu so na prvem mestu prehrambni izdelki, sledijo jim rezervni deli in nato repromaterial, kamor spada tudi naša preja. Po predvidevanjih tamkajšnjih poznavalcev bodo dobili licence za uvoz repromateriala tekom aprila, to pa omeni,

da bomo lahko takoj izvažali. Od preje, ki jo bomo izvažali v Irak se nadaljujejo vsi že poznani izdelki kot je preja Nm 4,5/2 iz mešanice polipropilen/poliakrilnitril Nm40/1 iz mešanice poliester/poliakrilnitril, bombažna, surova, beljena in barvana preja Nm34/2 in Nm28/ter akrilna Hb preje za ročno pletenje, mi jih bomo lahko izdelali v skupnem izvozu z Apatexom iz Apatina. Obstajajo še možnosti razširitve asortimana izvoza tako na bombažnem, kot tudi na področju sintetičnih prej.

Iraško tržišče pa je izredno zanimivo tudi za druge proizvajalce preje, tako, da zelo intenzivno nudijo vse vrste preje po občutno nižjih cenah od naših — Turki, Maročani, Južni Korejci, Japonci itd. Boj s to konkurenco je in bo precej težak saj so cene večkrat več kot 10% nižje od naših. Kot rečeno, naše stare kupce bomo obdržali zaradi dosedanje solidnosti in zato ker so svoje tehnološke postopke prilagodili naši kvaliteti.

Če pa bo zniževanje cen drugih ponudnikov še tako intenzivno in vztrajno, bomo morali tudi mi reagirati na ustrezen način.

M. Mlakar

Industrijski železniški tir nas veže s svetom. Po njem dobimo skoraj vso surovino za našo proizvodnjo. V oddaljenejših krajih in dežele pošiljamo po železnici več kot 70 odstotkov naših izdelkov.

Ne pozabimo pa, da so pred skoraj 100 leti zgradili našo tovarno na tem mestu tudi zaradi neposredne bližine takratne južne železnice, Dunaj—Trst.

Dežela Irak

Irak je izredno zanimiva dežela, saj je na tem področju zibelka civilizacije. Naj opišem nekaj svojih vtisov ob obisku te dežele oz. njenega glavnega mesta Bagdada. Vstop iz letala v bagdadsko novo letališče je pravo doživetje. To je srečanje s pravljničnim svetom iz »Tisoč in ene noči«. Neverjetno je, kako so znali združiti objekte moderne dobe s pravljničnostjo svoje preteklosti. Ta prvi vtis človek obdrži ves čas, tudi ko se vozi skozi Bagdad kjer je zgrajenih ogromno novih modernih objektov, ki pa so vsi obdržali značilnosti tega dela vzhoda. Bagdad bi dejal s svojimi značilnimi nizkimi hišicami preko katerih se dvigajo krošnje datljevih palm in minareti džamij, vtis mesta iz pravljice, če ne bi te slike motile straže postavljene na strehah hiš, s protiavijskimi topovi kjer skupine vojakov neprestano pazijo na sovražna letala. Ta slika neprestano opozarja, da je dežela v vojni. Po cestah je tudi polno patrolj, ki kontrolirajo avtomobile, lovijo dezertarje itd. Ljudje sami so vojne že siti in komaj čakajo njen konec. Ta vojna jim je po-

brala že ogromno ljudi; prav tako pa jih je pripegljala v stanje velikega pomanjkanja. Saj v bistvu bogata in rodovitna dežela s porečjem dveh velikih rek kot sta Evfrat in Tigris, ne pridela več hrane niti za lastne potrebe. Svojega največjega izvoznega proizvoda, to je nafte, ne morejo več izkoriščati in izvažati. Za poljedelstvo nimajo več dovolj delavcev, ker približno 1400 km dolga meja proti Iranu, s katerimi se vojskujejo, zahteva vse sposobne moške za fronto.

Za dela v gostinstvu in podobno imajo predvsem uvožene delavce in sicer Egipčane, Indijce, Pakistance itn.

Irak bi bil lahko zelo bogata dežela tako zaradi nafte, poljedelstva; ima idealne pogoje v delu med obema rekama — Mezopotamiji, velik del na zahodu je sicer puščava, vendar je za okoli 13 milij. prebivalcev, rodovitnega dela dovolj. Poleg tega bo Irak tudi zelo zanimiv za turizem predvsem s svojimi zgodovinskimi predeli kot so Babilon in drugo, saj lahko ta predel upravičeno štejemo za zibelko civilizacije.

Naj navedem nekaj podatkov iz iraškega turističnega zemljevida. Irak leži na jugozahodnem delu Azije in zaseda severovzhodni del z arabci naseljene zemlje.

Njegovi sosedje so Turčija na severu, Iran na vzhodu, Jordan, Saudska Arabija in Sirija na zahodu, Kuvajt in Perzijski zaliv na jugu.

Irak predstavlja most, ki povezuje tri kontinente: Azijo, Afriko in Evropo. V Iraku, ki ima okoli 13 milij. prebivalcev je približno 80% arabcev, nato so Kurdi, Turki, Armenci, Asirci in druge manjšine. Večinoma so muslimani in Islam je modna veroizpoved, poleg tega so še kristjani in drugi. Uradni jezik v Iraku je arabski, prvi tuji jezik pa je angleški. Dežela je razdeljena na pokrajine — guvernerate.

Podnebje v Iraku je vroče in suho poleti, ter mrzlo in deževno pozimi. V severnih goratih predelih pade temperatura pozimi tudi pod ničlo in pade tudi sneg.

Pokrajina je delno gorata, najvišji vrh je 3600 m visok Hilakurd, velik del je puščava ter rodovitni del ob rekah Evfrat in Tigris. Ti reki se pred izlivom v Arabski zaliv združita in se iztekata v morje pod enotnim imenom Shatt Al-Arab.

Na rekah imajo izdelan sistem jezer za akumulacijo vode, za poletno sušno obdobje.

Po revoluciji 17.—30. julija je poljedelstvu posvečeno veliko več pozornosti kot prej. Glavni poljedelski artikel so: pšenica, riž, bombaž, lan, tobak, ter sadje kot so datlji, limone, grozdje, hruške, breskve, smokve, oljke, sončnice, lešniki itn. Datljeva palma, kot najstarejše drevo in ga imenujejo večno drevo, je v Iraku najpogostejše drevo. Irak daje 40% svetovne proizvodnje datljev in to v 531 različnih vrstah. Industrija je v Iraku slabo razvita. Imajo nekaj predilnic in različnih tekstilnih tovarn, juto, cementno industrijo, usnje, predelavo hrane, datljev zelenjave, olj, sadnih sokov, alkoholnih pijač, cigaret itd. Po revoluciji 17.—30. julija se je močno razvila petrokemijska in druge industrije. Irak je z vsemi sosednjimi državami povezan z dobrimi cestami prav tako ima dobre letalske zveze z vsem svetom. Skozi pristanišče Basra pa ima pomorske zveze s svetom.

Plačilno sredstvo v Iraku je dinar, ki se deli na 1000 filsov. Približna vrednost 1 iraškega dinarja je 230 naših dinarjev (23000 S din).

Nekaj primerjav: 1 liter bencina stane v našem denarju 14 din; steklenica piva pa 230 din, osnovna živila kot so kruh, mleko itd. so zelo poceni, medtem ko je 1 steklenica vina 8 ir. din kar predstavlja 1840 din (Yu).

Meta Mlakar

ŽELEZNIŠKI VOZNI RED LITJA - LJUBLJANA					
IN NAZAJ - Velja od 27. 03. do 28. 05. 1983					
Odhod Litja	Prihod Ljublj.	Opom.	Odhod Ljublj.	Prihod Litja	Opom.
5.13	5.50		4.15	4.47	posp.
5.35	6.10	1	4.35	5.08	
5.54	6.30		4.50	5.44	
6.21	6.55	1	6.00	6.32	
6.42	7.15		6.30	7.05	
7.00	7.35		7.25	7.59	
7.28	8.00		8.35	9.10	
8.28	9.00		9.35	10.08	
9.28	10.00		10.50	11.25	
10.28	11.00		12.05	12.41	1
11.20	11.55		12.35	13.10	2
			12.45	13.18	
12.37	13.10		14.10	14.46	
13.56	14.30	1	14.35	15.13	1
14.54	15.25	2	14.55	15.30	2
15.45	16.20		15.15	15.48	
16.32	17.05		15.40	16.14	
16.42	17.15		15.55	16.27	2
17.19	17.50		16.35	17.10	
17.43	18.15		17.22	17.53	B4/Doboi
18.43	19.15	posp.	17.35	18.08	
18.56	19.30	3	18.45	19.17	
19.15	19.50		19.35	20.11	
20.28	21.00		20.45	21.19	
20.38	21.09	B3 iz Dob.	23.25	23.58	
23.29	24.00				

OPOMBE:

1 - vozi le ob delavnikih; 2 - ne vozi ob sobotah, nedeljah in praznikih; 3 - vozi samo ob nedeljah in pa 1. in 3. maj; 4 - vozi samo ob petkih; B - brzi, dražja vozovnica

Razgovor o uveljavljanju nagrajevanja po delu

Osrednja naloga Republikanskega sveta sindikatov Slovenije v letu 1983 je naloga uresničevanja delitve po delu in rezultatih dela. Za njeno uresničevanje so izbrali 50 organizacij združenega dela, kjer bi s skupnimi močmi preverjali obstoječe stanje z usmeritvami Družbenega dogovora in strokovnih podlag in tako prispevali k dograjevanju sistema delitve po delu. Med izbranimi delovnimi organizacijami je tudi Predilnica Litija.

V zvezi s to nalogo so strokovni delavci Centra za nagrajevanje po delu pri RS ZSS pregledali naše akte, ki

urejujejo to področje in sicer:

- samoupravni sporazum o osnovah in merilih delitve sredstev za osebne dohodke;
- pravilnik o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in čistega dohodka;
- razvid del in nalog;
- samoupravni sporazum o oblikovanju in uporabi sredstev za skupno porabo.

Sindikati v naši delovni organizaciji je na to temo sklical delovni sestanek 28. marca 1983, na katerem sta sodelovala, poleg nekaterih delavcev iz Predilnice, tudi direktor Centra za nagrajevanje tov. Rudi Vavpotič in sekretar RO sindikata delav-

cev tekstilne in usnjarske industrije tov. Jože Klofutar.

V razgovoru smo se podrobneje pogovorili o načinu nagrajevanja v naši delovni organizaciji. Kritično smo ocenili obstoječe akte in nakazali področja, kjer je potrebno obstoječe rešitve uskladiti z družbenim dogovorom in strokovnimi podlagami ter zakoni.

Poleg drugega je potrebno opredeliti kriterije za minulo delo, uskladiti določila o zamenjavi osebnem dohodku z zakonom, dopolniti razvid del in nalog, pripraviti analitično ocenitev del in nalog.

Prisoten je bil tudi gl. direktor tov. Mirtič, ki je navzoče seznanil z velikimi težavami, s katerimi se srečuje naša delovna organizacija pri nabavi surovin in je zato

temu problemu posvečena največja skrb.

Poudaril je, da se zavedamo, da je potrebno na področju nagrajevanja še marsikaj narediti in zato daje temu delu vso podporo. Tov. Vavpotič je dodal, da nam želijo pri delu pomagati in ga spremljati. Želijo namreč pripraviti v naši delovni organizaciji primer sistema nagrajevanja, po katerem naj bi se kasneje usmerjale tudi ostale sorodne organizacije. Zavedajo se, da je to zahtevno in odgovorno delo, zato nam svetuje, da se obrnemo za pomoč na katero izmed institucij, ki se ukvarjajo z nagrajevanjem.

Pred koncem razgovora smo se dogovorili za ponovno srečanje v juliju. Do takrat pa moramo pripraviti okvirni program za izvedbo te naloge.

Ani Povše

Utrinek s seje delavskega sveta

LE ELEKTRIKARJI LAHKO POPRAVLJAJO ELEKTRIČNE NAPRAVE.

»Naša samoupravna delovna skupina (elektrikarji) ugotavlja, da vedno več nepoučenih delavcev posega v stikalne omarice,« je na marčevski seji delavskega sveta, med razpravo ko so govorili o uresničevanju varstva pri delu, dejal delegat Marjan Jug. »Zaradi tega je že prišlo tudi do nesreče, omarice ostanejo odprte in obstaja velika nevarnost nadaljnjih nesreč z električnim tokom. Tudi okvare so pogostejše zaradi nestrokovnega popravljanja električnih naprav — pa čeprav gre le za preprosto menjavo varovalke.«

Ing. varstva pri delu, Franc Lesjak je pripomnil, da so omarice opremljene z napisi, ki preprečujejo odpiranje stikalnih omaric nepoklicanim osebam.

V nadaljni razpravi so nekateri, v glavnem delegati iz proizvodnje povedali, da večkrat ni mogoče poklicati elektrikarja in zato »so prisiljeni« sami popravljati manjše napake, da bi delo nemoteno potekalo, da se ne bi zmanjšala proizvodnja itn. Po burni razpravi, kdo ima prav in kdo ne, so se zedinili, da naj opravlja vsak svoje delo, tisto za katero pa niso usposobljeni, pa naj pustijo pri miru. Mojster ali delavec pri stroju mora poklicati elektrikarja, če se pokvari električni del stroja, elektrikar pa mora biti dosegljiv in se klicu hitro odzvati. V nasprotnem primeru lahko predlagajo odgovornega za obravnavo disciplinski komisiji, saj vemo, da je neizpolnjevanje delovnih dolžnosti tudi disciplinski prekršek.

Kršitev delovne dolžnosti je tudi zanemarjanje varnostnih predpisov — te pa s tem, da nestrokovnjak odpira omarice z električnimi napravami, še kako zanemarja.

M. M.

Razpis prednostne liste za dodeljevanje stanovanj v drugi polovici leta 1983

Odbor za stanovanjska vprašanja Predilnice Litija razpisuje prednostno listo za oddajo stanovanj za čas od 1. 7. 1983 do 30. 12. 1983.

Dodeljevali bomo le izpraznjena stanovanja. Pri točkovanju prošenj bomo upoštevali stanovanjske razmere, dohodek na družinskega člana, dobo čakanja na stanovanje, delovno dobo v predilnici Litija in tudi v drugi OZD.

V primeru, da delavec ali ožji družinski član boleha za težjo boleznijo oziroma boleznijo na katero škodljivo vpliva neprimerno stanovanje, mora predložiti zdravniško potrdilo. Potrdila naj predložijo tudi prosilci, katerih družinski člani imajo motnje v duševnem in telesnem razvoju.

Točkujemo tudi invalidnost družinskih članov (delovni, vojni, mirnodobski invalidi), zato naj prosilci v zvezi s tem predložijo ustrezna potrdila.

Udeležbo v NOV upoštevali le v primeru, če se prosilcev stanovanjski problem rešuje prvič ali pa doslej še ni bil ustrezno rešen. Poleg na-

vedenih pogojev točkujemo tudi ostale pogoje, ki so zajeti v točkovnem sistemu.

Prosilci, ki so prošnje že oddali, se morajo ponovno prijaviti, sicer odbor prošenj ne bo upošteval.

Prednostno listo bomo sestavili ločeno za sobo ali garsonjero, ločeno za enosobno stanovanje, za dvosobno in trisobno stanovanje pa skupaj, kot doslej.

K prijavi za razpis morate predložiti vso ustrezno dokumentacijo in sicer: potrdilo o osebnem dohodku zakonca za leto 1982, če ta ni zaposlen v naši delovni organizaciji, potrdila o osebnem dohodku ostalih družinskih članov, če se bodo ti preselili s prosilcem, morebitna zdravniška potrdila itn. Zdravniško potrdilo ne sme biti starejše od dveh let. Če je ta doba že pretekla, je potrebno predložiti novo.

Vsa potrdila je potrebno predložiti v razpisnem roku, sicer jih odbor ne bo upošteval.

Na razpis prednostne liste za drugo polletje 1983 se prijavite v času od 5. aprila do vključno 22. aprila 1983. Prijave zbira Fani Vrhovec v kadrovsko splošnem sektorju (družbeni standard), od 9. do 13. ure.

Po končanem razpisu si bodo člani odbora za stanovanjska vprašanja ogledali stanovanja tistih prosilcev, katera še niso bila ogledana, nato pa bodo sestavili osnutek prednostne liste, na katerega bodo delavci lahko vložili prisme oz. ustne pripombe v roku 8 dni po objavi. Pripombe bo obravnaval odbor za stanovanjska vprašanja in nato sestavil predlog prednostne liste, na katerega bo možno vložiti zahtevek za varstvo pravic na delavski svet delovne organizacije.

V skladu s samoupravnim sporazumom o urejanju sta-

novanjskih vprašanj so pridobitelji stanovanja dolžni vplačati lastno udeležbo, ki je odvisna od doseženega dohodka na družinskega člana, izračunana iz skupnega dohodka družine in njihove primerjave s povprečnim mesečnim dohodkom na zaposlenega v SR Sloveniji v letu pred pridobitvijo družbenega stanovanja.

Prosilcem priporočamo, da pri banki namensko varčujejo, ker bodo tako lažje vplačali lastno udeležbo za pridobitev družbenega stanovanja.

F. Vrhovec

Prednostna lista čakajočih na stanovanje za 1. polovico 1983

Delavski svet predilnice Litija je na seji dne 18. 3. 1983 potrdil predlog prednostne liste za dodeljevanje stanovanj v prvem polletju 1983, ki jo je odbor za stanovanjska vprašanja sprejel na seji dne 17. 2. 1983. Prednostna lista je naslednja:

Dvosobna in trisobna stanovanja

	točk
1. KOLEŠA ALOJZ	346
2. Čož Ivan	314
3. ČARMAN MARIJA	312
4. Žlabravec Vera	301
5. Čož Cvetka	281
6. MIHAJLOVIĆ ANDA	277
7. Vrhovec Fani	262
8. BUČAR SLAVA	260
9. Ravnikar Marija	259
10. Matoz Angelca	244
11. Tišler Bojan	234
12. Lovše Ivanka	205
13. Černe Janez	197
14. Lazić Jela	177
15. TOMAŠ ANICA	164
16. Gajić Stana	148

Prosilci za trisobna stanovanja so pisani z velikimi tiskanimi črkami.

Opomba: Tov. Čož Cvetki, ki je uvrščena na 5. mesto na prednostni za dvosobna oz. trisobna stanovanja, je bilo stanovanje že dodeljeno v skladu s prednostno listo za drugo polletje 1982. leta.

Enosobna stanovanja: točk

1. Seferović Šehiza	256
2. Grbić Marta	251
3. Primc Rezka	249
4. Džigal Mara	240
5. Čumurdžić Vida	235
6. Bojić Nada	234
7. Handanagić Nada	232
8. Katić Manda	231
9. Novak Anica	225
10. Verbajš Magda	223
11. Jolić Nada	198
12. Lovrić Ljiljana	197
13. Barunčić Nada	193
14. Unufrejščuk Slavica	176
15. Štefin Karmen	127

Garsonjera ali soba:

	točk
1. Kaltak Saida	257
2. Vidović Terezija	252
3. Čolić Ana	229
4. Suljić Selveta	219
5. Kaltak Sadika	193
6. Bajić Jadranka	138

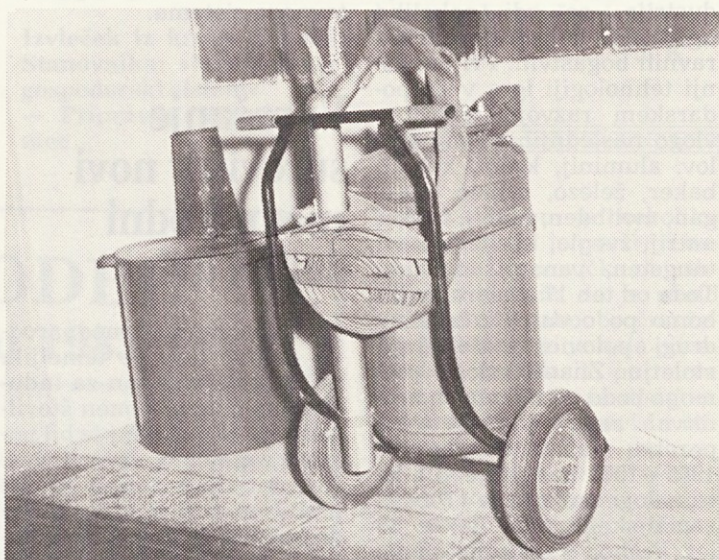
Zoper uvrstitev na prednostno listo se je pritožil en delavec, ki ga je DS kot neutemeljenega zavrnil.

Po tej prednostni listi bo odbor za stanovanjska vprašanja dodeljeval stanovanja do 30. 6. 1983, nato pa bo sprejeta nova prednostna lista, ki bo veljala do konca tega leta.

Odbor za stanovanjska vprašanja
F. Vrhovec

Na gasilskih vajah se člani desetini usposabljaajo za hitro in učinkovito posredovanje ob požarih.

Vzdrževana gasilska oprema in gasilski prevozniki in ročni aparati so prvi pogoj za uspešno pogasitev zankov požarov.

Ob večjih požarih so bili v preteklosti poškodovani tudi delavci. Učinkovita in takojšnja prva pomoč je neobhodno potrebna za prizadete delavce.

Problematika surovin

Naravno bogastvo je ekonomski in ne fizični pojem. Darovi narave postanejo bogastvo za človeka šele takrat, ko znanje in tehnologija napredujejo do te mere, da omogočita izrabo, preobrazba teh naravnih snovi v predmete, ki služijo človeškim potrebam. Z izboljšanjem tehnologije izkoriščanja, z več vloženega dela in kapitala, povečuje človek dosegljivo naravno bogastvo. Ko bomo izrabili rude, v katerih je vsebnost kovin visoka, bomo pričeli kopati rude z manjšo vsebnostjo kovin. Torej bo cena črpanja novih in novih zalog, izražena v vloženem človeškem delu in sredstvih, ob večanju svetovnega prebivalstva in rastočem življenjskem standardu, nenehno rasla.

Stanje zalog rudnin, iz katerih pridobivamo najpomembnejše kovine, na katerih temelji vsa moderna industrija, se zdi nekoliko ugodnejše kot pri drugih naravnih bogastvih. Pri današnji tehnologiji igra v gospodarskem razvoju odločilno vlogo naslednjih 17 mineralov: aluminij, krom, kobalt, baker, železo, svinec, mangan, molibden, nikelj, fosfor, natrij, žveplo, kositer, titan, tungsten, vanadij in cink. Toda od teh 17 mineralov jih bomo po oceni 9 izčrpali v drugi polovici naslednjega stoletja. Znale zaloge premoaga bodo po nekaterih ocenitvah zadovoljile svetovne porabe na ravni iz let 1965—1973 nadaljnje 101 leto, zaloge nafte le še 17 let in zemeljskega plina le še 35 let. Prehod z uporabe enega goriva na drugo gorivo je mogoč, toda vseeno velja, da bodo vsi znani viri energije lahko zadovoljili svetovne potrebe nadaljnjih 50 let le, če bomo potrošnje ohranjali na ravni, ki smo jo dosegli v začetku 70 let.

Toda, ker so se cene med tem podvojile in ker se je tehnologija še naprej razvijala, lahko realistično sklenemo, da nam je dosegljivih še dvakrat toliko zalog, kot smo prej računali in da bi potemtakem zaloge fosilnih goriv lahko trajale še najmanj eno stoletje, če ne celo dve ali tri.

Izčrpavanje osnovnih virov — zemlje, vode, energije in zraka — tako ne pomeni nekakšne meje rasti ali razvoja človeške civilizacije. Črnogledi preroki bodo demantirani ne samo s tehnološkim napredkom, ampak tudi s spremembami v mednarodnem gospodarskem sistemu in načinu življenja in gospodarskega razvoja, ki je z njim povezan. Katastrofi se lahko izognemo in človeštvu zagotovimo nadaljni obstoj, če pono-

vno dosežemo ravnotežje med razvojem človeške družbe in narave, ki ga je porušilo delovanje obstoječega svetovnega sistema.

Vprašanje surovin v novi mednarodni delitvi dela

Tradicionalna mednarodna delitev dela je temeljila na menjavi surovin za industrijsko blago. Namen številnih vojn in osvajanj je bil pogosto zagotoviti vires surovin. Namen kolonizacije je bil predvsem zagotoviti dostop do surovin za potrebe matičnih dežel. Bipolarna mednarodna delitev dela, v kateri so surovine izmenjavljale za industrijsko blago, je bila tudi temelj svetovnega kolonialnega sistema. Transnacionalni sistem je prevzel to obliko mednarodne delitve dela in na njej zasnoval neokolonialne odnose. Koncentrirana gospodarska in finančna moč pa je industrijskim deželam ob intenzivnem tehnološkem razvoju in subvencioniranju omogočila, da so same razvile domačo proizvodnjo surovin ali pa kemičnih nadomestkov in da so tako še povečale svoje pogajalske pozicije in pritisk na dežele v razvoju.

Zanimivo je vedeti, koliko so dežele v razvoju odvisne od izvoza surovin. strokovnjaki združenih narodov so na primeru približno 100 dežel v razvoju izračunali, da za 76 dežel surovine pomenijo danes več od 85% njihovega izvoza in da le pri sedmih deželah predstavljajo manj kot 50% celotnega izvoza. Protislovje je v tem, da je svet vse manj in manj odvisen od uvoza surovin iz dežel v razvoju z izjemo nafte —

dežele v razvoju pa ostajajo v veliki meri odvisne od izvoznih dohodkov za surovine. Bistvo problema je torej rastoča neobčutljivost enega dela sveta in huda ranljivost drugega dela sveta. Kar je še slabše, so se posamezne dežele v razvoju »specializirale« za monokulturno proizvodnjo in ozko izvozno strukturo. Tako so skoraj povsem odvisne od izvoza ene surovine kot npr.: Zambija s 94% odvisnosti od bakra, Kuba s 84% odvisnosti od sladkorja, Nepal s 85% odvisnosti od riža, Gambija 85% odvisnosti od arašidov, in Laos 80% odvisnosti od izvoza lesa.

V nasprotju s položajem industrijskega blaga v mednarodni trgovini je za surovine značilna velika nestabilnost cen in obsega izvoza — in s tem tudi dohodka izvoznikov. Za večino surovin lahko opazimo dolgoročno tendenco nižanja njihovih cen, še posebej v primerjavi s cenami industrijskega blaga. Prav tako opazimo, da surovine, ki jih povečini izvažajo dežele v razvoju — kot so: sladkor, fosfati, kakao, kava itn. zaznamujejo precej močnejše nihanje cen kakor proizvodi, ki jih povečini izvažajo razvite dežele — kot so (aluminij, meso, bombaž, les). Pri nekaterih surovinah pa je prišlo do neverjetnih nihanj, cena sladkorja je od leta 1958 nihala med dvema centoma za funt in več kot 30 centi; cene kakava so nihale med 13 centi za funt in 44 centi; kave med 27 centi in veliko več kot 1 dolarjem. Razlog za tako velika nihanja cen surovin, ki jih proizvajajo in izvažajo dežele v razvoju očitno ni v tehničnih posebnostih njihove proizvodnje in prodaje, ampak v pogajalski moči institucionalnih struktur trgov za surovine, ki jih izvažajo dežele v razvoju.

Težave, s katerimi se spopadajo dežele v razvoju na izvoznih trgih s surovinami ne izvirajo iz narave teh surovin, ampak iz gospodarskega in finančnega položaja teh dežel. Če bi imele dovolj sredstev bi lahko upešno prodajale svoje izvozne pridelke ne glede na občasne presežke, podobno kot to uspeva razvitim deželam, proizvajalkam surovin, pri njihovih najpomembnejših izvoznih surovinah. Če bi bile dežele v razvoju industrijsko bolj razvite, bi njihovi prebivalci imeli več različnih možnosti za zaposlitev, pritisk na izvozne trge bi bil

manjši in cene bi manj nihale, kot so to dosegle razvite dežele.

Energetska politika v korist strukturnih sprememb

Vprašanje energije se bistveno razlikuje od problematike vseh drugih surovin. Med transnacionalnim obdobjem razvoja svetovnega gospodarstva in v času omejene suverenosti nad naravnim bogastvom je sedem največjih transnacionalnih družb, za katerimi so stale najmočnejše države, povsem nadzorovalo najpomembnejši energetske viri modernega gospodarstva — nafto. Tako je imel kartel »sedmih sester« leta 1949 v rokah nič manj kot 65% ocenjenih svetovnih rezerv nafte. 88% proizvodnje surove nafte zunaj ZDA in ZSSR, 77% rafinerijskih kapacitet zunaj ozemlja teh dveh supersil, dve tretjini tankerske flote sveta in pa vse pglavitne naftovode zunaj ZDA in ZSSR. Ker so bili regali, ki so jih prejemale dežele »gostiteljice«, določeni kot odstotek od realno določenih cen, so uradne cene tiščali navzdol, profite pa so ustvarjali v distribuciji, države dežel potrošnic pa so napajale svoje proračune s takсами na finalne cene goriva. Ta sistem razlik cen za tekoče gorivo, ki so ga naftne transnacionalne korporacije dobavljale v izobilju, je bistveno sooblikoval povojno proizvodno gospodarsko strukturo v svetu. Evropa in Japonska sta se mrzlično otesali svojih zastarelih gospodarskih struktur in sta modernizirali svoje gospodarstvo s tehnologijo, ki je temeljila na nafti in sprejeli tudi ameriško obliko vodenja in organizacije industrije. V razvitem delu sveta so kot gobe po dežju rasle nove tehnološko in hkrati energetske intenzivne industrije, kot so kemična, avtomobilska, letalska, strojna in elektronska, ter metalurgija. Monopolizirano omrežje dobave cenenega energetskega vira je bolj kot karkoli drugo vplivalo na geografsko lokacijo in strukturo svetovne industrije v transnacionalnem obdobju svetovnega gospodarstva.

V začetku 70 let pa je svetovno gospodarstvo doživelo šok. Ko so proizvajalke nafte

ustanovile OPEC in postopno nacionalizirale izkoriščanje nafte in končno leta 1973 sprejele štirikratno povišanje cen nafte, se temelji na katerem je stala povojna industrijska struktura svetovnega gospodarstva zamajal.

Polovica tekoče potrošnje komercialnega goriva v svetu je danes predmet mednarodne trgovine. Vprašanje energije je zato eno temeljnih vprašanj mednarodne gospodarske ureditve. Bistvo vprašanja pa ni v ceni in ne v dostopnosti virov, ampak v strukturi, ki so jo pomagale oblikovati monopolne cene nafte v preteklosti. Vprašanje je mogoče rešiti le s strukturnimi spremembami v celotnem svetovnem gospodarstvu, ne pa z iskanjem »skupnih koristi« proizvodnjalk nafte in industrijskih dežel.

Bistvo vprašanja je v dejstvu, da so neobnovljivi viri energije omejeni in zato končni. Cena energije se mora ravnati po »ceni zamenjave«, kar pomeni, da mora vsebovati znaten delež za raziskave, ki nas morajo pripeljati do izkoriščanja obnovljivih in zato trajnih virov energije. Povečana realna cena energije pa zahteva globoke premike v lokaciji gospodarskih aktivnosti in tudi sicer v strukturi svetovnega gospodarstva. Investicije v energetiko bodo zato v veliki meri krojile gospodarske strukture prihodnosti.

Hrana in osnovne potrebe

Hrana, podobno kot energija, ni preprosta surovina. Čeprav svetovni izvoz hrane predstavlja le 12,3% svetovnega izvoza, pa hrana pomeni področje dela za 3/4 človeštva in eksistenco za vse. Sistem proizvodnje hrane je zato bistveni sestavni del celotnega svetovnega gospodarstva.

Največje neenakosti v svetu vladajo prav v prehrani, dežele v razvoju, ki imajo 2/3 svetovnega prebivalstva in 91% vseh zaposlenih v kmetijstvu, proizvedejo le 44% hrane.

Dežele v razvoju so med transnacionalnim obdobjem postale močan uvoznik hrane. Deficit vseh žit, ki so najpomembnejša sestavina prehrane v deželah v razvoju, je z 22 milijonov ton leta 1963 narasel na 47 milijonov ton

leta 1975. V začetku 80 let je deficit dosegel 100 milijonov ton. Raziskava svetovne organizacije za hrano in kmetijstvo kaže, da se bodo potrebe po neto uvozu žita dvignile na 114 milijonov ton leta 1990 in na 177 milijonov ton leta 2000. Težko si moremo predstavljati tako veliko povečanje uvoza 3,5 kratno v 25 letih. Edina možna alternativa je torej, da se poveča proizvodnja v samih deželah v razvoju. To bodo dosegli s povečanjem obdelovalne zemlje (predvsem bo potrebno razširiti namakalne sisteme)

b) treba bo uporabljati več umetnih gnojil,

c) količino pesticidov na hektar bo potrebno podvojiti,

d) število traktorjev se bo moralo početrčiti.

Vse te velike naloge pa so lahko izpolnjene le, če bo

mednarodna skupnost pomagala finančno, tehnično, ekonomsko in komercialno. Vprašanje revščine, nedohranjenosti in lakote ne bodo mogli rešiti v kratkem času, tudi če bodo kmetijstvu posvečali neprimerno več pozornosti kot doslej. Zaradi tega bi morale pristojne mednarodne institucije imeti dovolj sredstev in avtoriteto, da bi v najkriticnejših situacijah dajale dovolj »pomoči v hrani«.

Dovolj hrane lahko da le strukturna reforma kmetijstva v deželah v razvoju, ki pa jo mora spremljati intenzivna industrializacija, ta pa je spet pogojena s strukturnim usklajevanjem v svetovnem gospodarstvu.

Izvleček iz knjige Janeza Stanovnika: »Mednarodni gospodarski sistem«
— Pripravil: Viktor Semec

POŠKODBE v marcu 1983

Večkrat je bilo že omenjeno, da precej poškodb nastaja pri premikanju težjih zabojov oz. kontejnerjev. Poglejmo si primer, ko delavka z dvema rokama vleče lesen zaboj proti sebi. Zaradi neravnega poda se zaboj zatakne, delavka ga povleče z večjo oz. s preveliko silo, tako da si ga pravzaprav potegne na nogo in si jo poškoduje. Na tak način se je lani poškodoval delavec v predilnici, sedaj pa tudi Frančiška Štros, zbiralka cev. Torej je pri premikanju, vlečenju lesenih in plastičnih zabojev in kontejnerjev potrebna

večja pazljivost, še posebej ker delavci oz. delavke v sukalnici nimajo zaščitne obutve za take primere.

Prejšnji mesec se je poškodovala tudi Lidija Vaš, čistilka strojev v predilnici sintetike. Poškodovala se je na poti na delo. Dogodka se ne spominja. Domneva, da ji je postalo slabo, ker je nenadoma padla po cesti.

Tudi v glasilu smo že opozarjali na nevarnosti ob odpiranju bal, predvsem sekanju obročnega železa. Poškodba Feliksa Lovšeta, posluževalca čistilnih in rahljalnih agregatov v podme-

Sodelavec odpira stiskalnico za mešanico vlaken v mešalnici.

Termalno zdravljenje

Delavski svet je na svoji seji 18. 3. 1983 obravnaval in potrdil predlog plana sredstev skupne porabe za leto 1983 z vnešeno novo postavko v znesku 100 tisoč novih din namenjenih za pomoč delavcem pri zdraviliškem zdravljenju. Ta je letos še toliko bolj potrebna ker bodo programi SIS za zdravstvo o zdraviliškem zdravljenju močno skrčeni. O pogojih za pridobitev pravice do letovanja bo izdelan pravilnik, o katerem bomo še pisali.

J. K.

šalnici vlaken je nekoliko drugačna. Ko je prevrnil balo bombaža z vozička ob rahljalni mešalnici, se je samo do sebe odtrgalo obročno železo, s katerimi je bala povezana in ga udarilo po nartu leve noge. To je še dodatna nevarnost ob pripravi in odpiranju bal, zato je pri tem delu potrebno dosledno upoštevati vse varnostne ukrepe in nositi osebna zaščitna sredstva (rokavice, očala).

Andrej Krehlikar

Naši upokojenci z leve: Milan Lovše, Pavla Cestnik, Štefka Lipužič in Bernarda Vahčič.

UPOKOJILI SO SE

Navadno se največ naših delavcev upokoji v začetku leta in tako je bilo tudi letos. V mesecu februarju se je upokojilo 8 delavcev. Na manjšo pogostitev in pogovor o njihovem dolgoletnem delu smo povabili vse, na žalost pa so se našemu vabilu odzvali le **Štefka Lipužič**, **Pavla Cestnik**, **Bernarda Vahčič** in **Milan Lovše**.

Razpoloženje je bilo veselo, kot se spodobi takšnim srečanjem. Delavke so se spominjale veselih dogodkov, kot so zatrjevale, jih teh 35 let ni bilo malo. Na slabe trenutke pa tako kmalu pozabiš in mislimo, da je prav tako.

V letih, ki so pred njimi ne bodo držale križem rok, saj so bile trdega dela vajene skozi vse življenje.

Srečanja se niso udeležile **Marija Kaplja**, ki je delala v predpredilnici, **Dana Čelesnik**, ki je dočkala pokojnino za stroji v sukalnici, **Zlata Bizjak**, ki je bila zaposlena v finančnem sektorju in skladišnik surovin in vodja transporta **Lado Taufer**.

Vsem želimo, da svoj zasluženi pokoj čim dlje uživajo in se na tovarno spomnijo vsaj ob našem in njihovem prazniku, v septembru!

V. B.

HUMOR

DOBER TEK

— Ugriznil me je pes! pravi možakar v ordinaciji.
— Ste kaj dali na nogo?
— Nič. Mu je tudi tako teknilo!

ELEKTRIKA

Mož je popravljaj električno napeljavo v stanovanju. Čez kratek čas je poklical ženo:

— Draga, primi za hip tole žico... Ali kaj čutiš?
— Nič.
— Dobro. Pomeni, da teče tok po drugi žici.

1. MAJA VSI NA SITARJEVEC,
kjer bo ob 9. uri
proslava v počastitev
delavskega praznika!

PRIŠLI — ODŠLI v marcu 1983

3. 3. 1983 **Devleta DŽOMBIČ**, Litija, Trg na Stavnah 6, P/rez.;

14. 3. 1983 **Cilka ZUPAN**, Gradišče 4, Dole, R/suk.;

14. 3. 1983 **Urška ZUPAN**, Gradišče 4, Dole, R/suk.;

14. 3. 1983 **Andreja MEDVED**, Sevnica 4, Primskovo, P/rez.;

14. 3. 1983 **Milan KOKALJ**, Ces. kom. Staneta 12, rem./II;

21. 3. 1983 **Jožef ČOPAR**, V. Kostrevnica 20, S/1. izmena;

21. 3. 1983 **Vida ERJAVEC**, Ul. Luke Svetca 3, Litija, PB/2. izmena;

23. 3. 1983 **Vitko RENKO**, Ul. Solidarnosti 1, Litija, transport

Odšli:

Upokojitve:

15. 3. 1983 **Marija ROŽMAN**, Prvomajska 2, Litija, P/rez.;

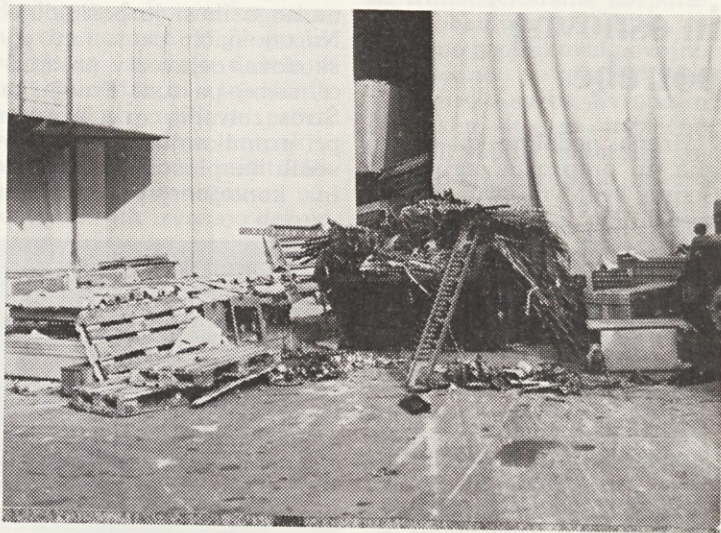
31. 3. 1983 **Martina BOKAL**, Ces. kom. Staneta 17, Litija, zbir. cev.

Izključitev:

12. 3. 1983 **Emil RESNIK**, Ponoviška c. 5, Litija, PB/2

V naši delovni organizaciji je bilo na dan 31. 3. 1983 zaposlenih 1018 delavcev, od tega 685 žensk in 333 moških, ter 20 mladoletnih oseb.

J. Zupančič

V naši tovarni imamo razpostavljene odprte kontejnerje, kamor odlagamo odpadne kovinske dele. Ko se napolnijo, jih odpelje Dinosov tovornjak. Na sliki vidimo enega od teh kontejnerjev, ki je že kar preveč napolnjen. Ali zamuja pri Dinosu ali pa mi prehitro polnimo kontejner.